

УДК 657.446:336.226.11

Федоришина Л.І., к.і.н., доцент,

Лісовенко Т.О.

Вінницький національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

У даній статті проаналізовані зміни правил нарахування податку з доходів фізичних осіб на заробітну плату згідно з Податковим кодексом України. Під час нарахування доходів у формі заробітної плати база оподаткування визначається як нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску та суму податкової соціальної пільги за її наявності. Розглянуті умови застосування ставки оподаткування та порядок подання податкової звітності. Податок з доходів фізичних осіб відображає значне навантаження на заробітну плату найманого працівника суб'єкта підприємницької діяльності. Тому, контроль за його нарахуванням та сплатою зі сторони органів державної влади досить сильний. Нарахування та сплата ПДФО здійснюється в розрізі кожної фізичної особи, тому процес складання звітності по цим платежам стає дуже трудомістким та має багато підводних каменів. Відображена кореспонденція рахунків з нарахування та виплати заробітної плати.

Ключові слова: Податковий кодекс, податкова система, податкове регулювання, податок, податок з доходи фізичних осіб.

Fedorysyna L., Lisovenko T.

ORGANIZATION OF ACCOUNT OF TAX IS FROM PROFITS PHYSICAL AND REFLECTION IN FINANCIAL REPORTING

This article analyzes changes in the rules for computing the tax on personal income on wages in accordance with the Tax Code of Ukraine. During the accrual of income in the form of wage tax base is defined as wages, reduced by the amount of the single payment and the amount of the tax benefits if any. The conditions of application of the tax rate and the procedure for filing tax returns. Tax on personal income reflects a significant burden on the salaries of business entity. Therefore, control over its calculation and payment of the part of public authorities is quite strong. Accrual and payment of personal income made in the context each individual, so the reporting on these payments becomes very time consuming and has many pitfalls. Addressed correspondence accounts with the calculation and payment of wages.

Tax on personal income plays an important role in shaping the state budget and directly affects every member of society. It is a national, established by the Verkhovna Rada of Ukraine and collected throughout the country.

Keywords: tax code , tax system, tax regulation, tax, tax on personal income.

Федоришина Л.И., Лисовенко Т.О.

ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕТА НАЛОГА ИЗ ДОХОДОВ ФИЗИЧЕСКИХ И ОТОБРАЖЕНИЯ В ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

В данной статье проанализированы изменения правил начисления налога с доходов физических лиц на заработную плату в соответствии с Налоговым кодексом Украины. При начислении доходов в форме заработной платы база налогообложения определяется как начисленная заработная плата, уменьшенная на сумму единого взноса и сумму налоговой социальной льготы при ее наличии. Рассмотрены условия применения ставки налогообложения и порядок представления налоговой отчетности. Налог с доходов физических лиц отражает значительную нагрузку на заработную плату наемного работника субъекта предпринимательской деятельности. Поэтому, контроль за его начислением и уплатой со стороны органов государственной власти достаточно сильный. Начисление и уплата НДФЛ осуществляется в разрезе каждого физического лица, поэтому процесс составления отчетности по этим платежам становится очень трудоемким и имеет много подводных камней. Отражена корреспонденция счетов по начислению и выплате заработной платы.

Ключевые слова: Налоговый кодекс, налоговая система, налоговое регулирование, налог, налог с доходы физических лиц.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Динамічний розвиток економіки України потребує постійного приведення структури податкової системи у відповідність до економічних умов. Тому виникає необхідність у пошуку оптимального інструментарію податкової політики, зокрема щодо оподаткування капіталу, який би відповідав рівню розвитку економічної системи, стадії нагромадження капіталу та його розподілу між економічними агентами.

Саме тому, на нинішньому етапі розвитку України, коли основним мотивом економічної політики повинна бути безпосередня орієнтація держави на зростання добробуту суспільства, своєчасність критичного аналізу факторів, що впливають на динаміку надходжень з податку на доходи фізичних осіб, не викликає сумнівів [1].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Значний внесок у дослідження питань оподаткування доходів фізичних осіб зробили такі вчені-економісти, як Вишневського В., Волкова Ю., Мельник В., Ловінська Л.Г., Кучерявенко М., Опарін В. М., Соколовська А.М.

Цілі статті. Сутність оподаткування доходів фізичних осіб, організація ведення обліку доходів фізичних осіб та розрахунку з бюджетом; визначення порядку заповнення і подання фізичними

особами декларації про майновий стан і доходи за результатами звітного року;

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Податок з доходів фізичних осіб (надалі – ПДФО) відіграє важливу роль у формуванні державного бюджету та стосується кожного члена суспільства. Він є загальнодержавним, встановлюється Верховною Радою України та є обов’язковим на всій території країни. Отже, будь-яке реформування у сфері законодавства, що регулює прибуткове оподаткування громадян, має особливе значення. Актуальність правильного декларування доходів громадян, підвищення їх самосвідомості та ставлення до цього процесу податкових органів зростає. В умовах загального підвищення податкової культури, цілеспрямованості роботи податкових органів розуміння зі сторони платників податків сутності проблеми та добровільної сплати податків зі сторони громадянина набуває широкого масштабу [7].

Для полегшення ситуації та досягнення стабільності податкового законодавства було прийнято Податковий кодекс України (ПКУ), який повинен сприяти незмінності ставок, пільг і правил оподаткування та стабільності податкового законодавства відносно платників, що беруть участь у цільових державних інвестиційних програмах протягом всього часу їх дії. Але він не є ще досконалим, стабільним та ефективним.

Нині процес оподаткування доходів фізичних осіб та декларування доходів являється не до кінця висвітленим, оскільки у світі нових подій, з появою Податкового кодексу України, були внесені зміни до оподаткування та декларування доходів фізичних осіб.

Згідно з Законом «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 31.03.2014 №1166-VII з 1 липня 2014 року:

1) встановлюється прогресивна шкала оподаткування ПДФО пасивних доходів (а саме для дивідендів, процентів, роялті, інвестиційного прибутку) за ставками:

- 15% - якщо база оподаткування звітного податкового року не перевищує 204 прожиткових мінімуми (у 2014 році - 248,472 тис. грн),

- 20% - якщо база оподаткування звітного податкового року перевищує 204 прожиткових мінімуми, але не перевищує 396

прожиткових мінімумів, до суми такого перевищення (у 2014 році - до 482,328 тис. грн),

- 25% - якщо база оподаткування звітного податкового року перевищує 396 прожиткових мінімумів, до суми такого перевищення (у 2014 році - понад 482,329 тис. грн);

2) для заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами за ставками:

- 15% (загальний відсоток);

- 17 % - якщо база оподаткування в календарному місяці перевищує 10 розмірів мінімальних зарплат на 1 січня звітного податкового року, застосовується до суми такого перевищення;

3) пенсійні виплати, розмір яких перевищує 10 тис. грн, будуть оподатковуватися ПДФО за ставкою 15% (17)% із суми перевищення.

Законом України від 4.07.2014 року за № 1588-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо пасивних доходів” було введено в дію механізм їхнього оподаткування.

З 1 серпня 2014 року розпочалось оподаткування процентів, нарахованих на суму поточного або вкладного (депозитного) банківського рахунку. Зауважимо, що ставка податку становить 15%. Утім, обов'язок із нарахування та його сплати до бюджету покладено на податкового агента, тобто особу яка нараховує такий дохід. При цьому, не залежно від суми яка розміщена на депозиті, нараховані проценти підлягають оподаткуванню за єдиною ставкою [5].

Основним показником, який впливає на встановлення податкових ставок, є співвідношення доходів між найбагатшими і найбіднішими прошарками суспільства. Такий підхід не лише виправданий із позиції соціальної справедливості, – це є непоганий стимул для ефективного функціонування економіки. Вилучаючи у найзабезпеченіших верств надлишки доходів через прогресивне оподаткування, держава все одно залишає їм достатньо коштів для споживання. Частина доходів, яку забирають у багатих, перерозподіляють на користь бідних верств, що стимулює загальний попит на товари і послуги. Як правило, держава може раціональніше розпорядитися надлишком вилучених коштів, ніж приватні особи.

Підприємці на інвестиційні проекти витрачають у середньому до 30% своїх доходів, решта ж використовується на задоволення особистих потреб. Тому податок на доходи фізичних осіб у світі не розглядають, на відміну від наших урядовців, як засіб стимулювання інвестицій. Там цю функцію виконують зовсім інші податкові механізми (податок на прибуток юридичних осіб, прискорена амортизація, податкові пільги для інвестиційної діяльності). Подальше дослідження питань удосконалення податку з доходів фізичних осіб має важливе значення для підвищення рівня життя населення, прискорення соціально-економічного розвитку України [6].

Кореспонденція рахунків з нарахування та виплати заробітної плати:

1.Нараховано заробітну плату керівникові підприємства: Дт 92 Кт 661

2.Утримано із заробітної плати ЄСВ: Дт 661 Кт 651

3.Утримано із заробітної плати ПДФО: Дт 661 Кт 641

4.Виплачено заробітну плату із каси підприємства: Дт 661 Кт 301

5.Перераховано ПДФО до бюджету: Дт 641 Кт 311

ПДФО сплачується до бюджету при виплаті оподаткованого доходу.

Система оподаткування доходів фізичних осіб повинна, крім фіскальної (мобілізація фінансових ресурсів до бюджетів), виконувати ще й регулюючу функцію (підвищення рівня соціальної захищеності найбільш вразливих верств населення за рахунок багатшої частини суспільства). Для цього необхідно впровадити таку шкалу ставок податку на доходи фізичних осіб, яка б не ліквідувала у громадян з помірно високим рівнем доходів стимулювання щодо збільшення їх капіталу. Невід'ємною частиною в оподаткуванні доходів фізичних осіб є їх декларування. Щороку після закінчення календарного року в передбачених законодавством випадках пересічні громадяни подають декларацію про доходи, отримані ними за минулий рік. Для одних фізичних осіб – це справа добровільна, для інших – обов'язок. З поглибленням науково-технічного прогресу та розвитком сучасних телекомунікаційних та інформаційних технологій безпосередня подача громадянами декларацій до податкових інспекцій потребує більших затрат коштів і часу, аніж аналогічний процес із використанням сучасних технічних досягнень. Йдеться насамперед про теоретичну і

практичну можливість подання фізичними особами декларацій про свій майновий стан та доходи за попередній звітний рік з використанням засобів всевітньої комп'ютерної мережі Internet. Донедавна зазначений спосіб подання податкових декларацій здавався фантастичним та неможливим з правової точки зору, але з ухваленням Верховною Радою України Законів "Про електронні документи та електронний документообіг" було фактично сформовано організаційно-правові засади електронного документообігу, визначено правовий статус електронного цифрового підпису та нормативно врегульовано відносини, що виникають під час його використання[3].

Очевидним є те, що податок з доходів фізичних осіб в Україні не виконує своїх основних функцій, оскільки перше місце у формуванні дохідної частини бюджету в нашій країні займає ПДВ.

Реалізація електронного подання податкових декларацій дасть змогу зменшити собівартість процесу адміністрування податків, бо передбачає уніфікацію та комп'ютеризацію процесу зчитування та перевірки податковими органами даних, що зазначені в податкових деклараціях, зменшення штату працівників податкових органів, що допомагають громадянам під час заповнення та подання податкових декларацій, створення архіву податкових декларацій в електронній формі тощо.

Електронна податкова звітність є пріоритетним напрямком у розвитку стосунків між органами ДПС та платниками податків, оскільки дозволяє зменшити часові витрати платника податків на подання податкової звітності – зменшити безпосереднє спілкування платників податків з працівниками ДПС (як наслідок, – зменшення проявів корупції в органах ДПС); підвищити дисципліну та своєчасність подання звітності платниками податків. Також законом передбачено і звітування за даним видом податку. Так, банки, які нараховують доходи у вигляді процентів, у податковому розрахунку за формою 1-ДФ будуть відображати загальну суму нарахованих у звітному податковому періоді доходів та загальну суму утриманого з них податку. Разом із тим, інформацію про суми окремого банківського вкладного (депозитного) або поточного рахунку, суми нарахованих процентів, а також відомості про фізичну особу – платника податку, якій нараховані такі доходи, у податковому розрахунку не зазначатимуть [2].

Висновки. Для реформування оподаткування доходів фізичних

осіб необхідно здійснити такі основні кроки:

1. Перейти до використання прогресивної шкали оподаткування, що дасть змогу забезпечити дотримання принципу соціальної справедливості;

2. Не оподатковувати доходи громадян, що не перевищують розмір мінімального прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб;

3. При плануванні ставок податку на доходи фізичних осіб враховувати доходи сім'ї з розрахунку на кожного її члена через проведення річного перерахунку сплаченого податку. Із місячного оподаткованого доходу сім'ї, що не перевищує суму прожиткових мінімумів, встановлених законодавством для її членів, необхідно вилучати не більше ніж 10 % сукупного доходу.

Таким чином, можна стверджувати, що система оподаткування доходів фізичних осіб в Україні залишається надалі недосконалою і потребує поступового та послідовного реформування, що і стане перспективами подальшого дослідження[4].

1. Демченко Т.М. Податок з доходів фізичних осіб у системі державних доходів / Т.М. Демченко// Регіональна економіка . – 2007 р. – №3.-с23.
2. Левченко Н.М. Оптимізація податкового навантаження на доходи громадян/ Н.М.Левченко// інвестиції: практика та досвід.-2010.—№19.—С.67-70.
3. Мельниченко О.А. Державна політика щодо підвищення рівня та якості життя населення: дис....д.держ.упр.; спец.25.00.02 «Механізми державного управління»/ О.А.Мельниченко.—Запоріжжя, 2010.—448 с.
4. Мельник В.М. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб в Україні: можливості зростання / В. М. Мельник // Фінанси України. – 2007. – № 12. – С. 38-41
5. Опарін В. М. Бюджетна система: навч.-метод. посібн. / Опарін В. М. – К.: КНЕУ, 2012.
6. Покатаєва О.В. Доцільність упровадження прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб / О.В.Покатаєва // Держава та регіони.—2012.—№3.—С.235-242.
7. Швабій К.І. Фінансова ефективність податку на доходи фізичних осіб / К.І. Швабій// Фінанси України.—2012.—№3.—С.31-37.